

Uredništvo
in upravnništvo:
Kolodvoraka
ulice šte. 16.

Z urednikom se
more govoriti
vsak dan od 11.
do 12. ure.

Rokopisi se ne
vračajo.

Inserti:
Šeststopenjska pošta
vrsta 4 kr., pri
večkratnem po-
navljanju dajo se
popusti.

Ljubljanski List

večerna priloga deželnemu uradnemu časniku.

Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov ob 5. uri zvečer.

Velja

za Ljubljano
v upravnistvu:
za celo leto 6 gld.,
za pol leta 3 gld.,
za četrt leta 1 gld.
50 kr., na mesec
50 kr., pošiljatev
na dom velja me-
sečno 9 kr. več.

Po pošti velja
za celo leto 10 gld.,
za pol leta 5 gld.,
za četrt leta 2 gld.
60 kr. in za jeden
mesec 85 kr.

Štev. 182.

V Ljubljani v ponedeljek, 6. oktobra 1884.

Tečaj I.

Vladna stranka ali opozicija?

Dragi čitatelj, ali ti je znana stara pravljica o ukrotenem medvedu, kateri je svojemu gospodarju hotel odgnati nadležne muhe? Nek mož bil je ukrotil medveda tako dobro, da mu je kosmatin sledil in ga ubogal, kakor najkrotkejša domača žival. Enega dne — bilo je vroče in solnce je pripekalo na vso moč — ulegel se je gospodar v travo ter je zadremal. Ali muhe so mu silno nagajale. Ko erjavec vidi nadležne te živalice, hoče gospodarja rešiti te nadloge. Z neukretnimi prednjimi tacami zagradi tedaj velik kamen, in lop! gospodarja po glavi! Muhe sicer mu je odpodil, morda jedno ali drugo tudi združil, ali — varovancu svojemu razbil je črepinjo, in srečno ga je spravil na oni svet, kjer niti muhe ne motijo večnega pokoja!

Stara ta basen prišla nam je na spomin, čitajočim v „Slovanovi“ 40. številki prečuden članek z naslovom „Na razpotji.“ Ker se sedanjim sistemom ni posrečilo hipoma odstraniti vse zastarale krivice, iztrebiti vse nedostatke, kateri so večidel proizvod stoletnega zgodovinskega procesa, nastopil je nov prorok ter oznanjuje sedaj v predalih „Slovanovih“ slovenskemu narodu novodobno blagovestje, da je tudi nam Slovincem sedaj treba, — stopiti v tabor opozicije. In uredništvo cenjenega časnika razvidi iz teh halucinacij, „kako sodijo trezni in uneti rodoljubi o sedanjem našem položaju!“

Na prvi pogled videla se je nam ta misel tako neizrečeno naivna, tako absurdna, da niti spregovoriti nismo marali o boleznih sanjarij. „Slovanovega“ modrijana. Ali naposled — dokazana resnica, utelesena brezumnost se ne primerno hitreje razširja po svetu nego najjasnejša resnica. *Credo, quia absurdum* — to velja tudi v politiki, in z lastnimi očmi smo se prepričali, da je celo političen nesmisel „Slovanov“ se prikupil nekaterim poštemim, a ne preveč bistroumnim narodnjakom. Povešali so glave, slastno so zavživali proroške nauke ter zadovoljni sami seboj ponavljali njegov

evangelij: „Radikalne stranke nam treba in — opozicija mora biti.“

In vender je po vsem gotovo, da bi s takim postopanjem neizmerno škodovali svoji narodni bodočnosti, da bi smrtno rano usekali narodnemu životu, neukretnemu medvedu podobni, kateri je tudi z najboljšimi namerami usmrtil svojega gospodarja! Vzemimo, da bi se med slovenskimi poslanci našli kratkovidneži, kateri bi se dali preslepiti od takih nasvetov ter se ravnali po nazorih „Slovanovega“ sotrudnika. Svet bi pač imel priliko, radovati se zanimivemu prizoru. V zvezi s smrtnimi sovražniki slovenskega življa, tesno združeni s Sturmom in Tomaščukom borili bi se slovenski zastopniki v državnem zboru proti Taaffejevi vladi. Če pojde po srčni želji čislane „Slovanovega“ rodoljuba, moral bi naš dr. Poklukar glasovati s Herbstom, Pfeifer in Obreza s Schönererjem, — vse zgolj zaradi tega, da se kar hitro mogoče strmoglati in uniči slovenskemu narodu sovražno Taaffejevo ministerstvo. V istini, klasična podoba, vredna Makartovega čopiča, poznim znancem bi se morali prihraniti slikoviti prizori, katere je izumil veliki anonymus „Slovanov“ v svoji etniški razunetosti!

Toda recimo, da se izcimi ona slovenska opozicija, o koji sanjari „Slovan“, — kaj potem? Dvoje je mogoče. Ali so razmere ugodne novopečeni opozicijski stranki, in ministerstvo Taaffejevo se bo moralo umakniti združenemu naskoku nemških fakijskih protivnikov in njih slovenskih pomagačev, — to je prva kombinacija. Toda ali ste zares toliko naivni, da pričakujete kak dobiček od tega prevrata? Po vseh zakonih, veljavnih v parlamentarnem življenju, sestavi se nova vlada iz vrst zmagovalne opozicije. V tej pa peščica slovenskih poslancev niti ne stoji. Le za težake, za dninarje smo jim bili pri težavnem delu; sad naše modrosti uživali bodo isti nemški liberalci, kateri so bridke rane sekali narodnemu čutu slovenskemu ter neizbrisno se utisnili našemu spominu. In če se oni zo-

pet vrnejo na vplivna vladna mesta, mari mislite, da se ne bodo maščevali za to, da so dolgi pet let bili v kot potisnjeni, odstranjeni od polnih egiptovskih loncev? Sedaj jadikujete nad krivicami, katere ima Slovenec na Štajerskem in Koroškem prejeti od nemških liberalcev; potem bode, gospoda, kateri ste tako uljudno duri na stečaj odprli ter pota ji gladili, kmalu tudi na Kranjskem dala vam priliko, ocenjati slovenske pridobitve pod sedanjim deželno vlado in zdihovali po minulih dnevih Taaffejeve sisteme.

Pa tudi v tem precej verjetnem slučaju, — ako se ministerstvo začetkom večinoma sestavi iz uradnikov, ne bomo imeli povoda, veseliti se te premembe; saj je znano, da Slovenci sploh le malo simpatij uživamo v dotičnih krogih.

Vender pa smo i mi tega mnenja, da se prva kombinacija ne bode tako kmalu uresničila. Stališče sedanje vlade je tako utrjeno v parlamentu, Taaffe ima toliko zanesljivih zaveznikov, Čehi, Poljaci in konservativni Nemci jo tako zvesto podpirajo, in njih število se bode prihodnje leto pri državno-zbornih volitvah sigurno še izdatno pomnožilo, da se bode vladujoči državnik lahko prav hladnokrvno rogali opozicijskim igračam neprevidnih Slovencev tudi v tem slučaju, če se jim pridružijo nekateri vrtoglavi Mladočehi. Ministerstvo se bode obdržalo, — in kaj bomo Slovenci imeli od svojega opozicijskega sporta? Nič drugega nego zasmeh in zaničevanje za neprevidno demonstracijo, katera mora biti tembolj brezvspešna, ker se v vseh bistvenih načelnih vprašanjih, povsod tam, kjer gre za prepričanje, itak ne bomo mogli pridružiti se nemškemu nasprotniku ter glasovati proti svojim naravnim zaveznikom.

Čisto osamljenim biti v opoziciji, celo v bolj neugodnem položaju, nego pod Auerspergovo vlado, od sovražnikov obdan in brez prijateljske zaslombe, — to je ona mikavna perspektiva, katero nam obeta „Slovanov“ skušnjavec. Kedor se le količkaj potrudil, z odprtimi očmi ozirati se po svetu

Listek.

Stopnjevanje življenja.

(Konec.)

Na jajčecu, koj ko je zagledalo svet, najboljši drobnogled ne kaže življenja; vse njega moči so skrite. Čez nekoliko ur pa uže opazimo znaten uspeh tajnega delovanja: v mehki njegovi vsebini nastalo je nekoliko kepice — prvih stanic! Te se kmalu razmaknejo na površje in počne se njih množenje. Vsaka razpada na dve polovici, ki hitro postanete samostojni stanici. To se ponavlja in konečno je na površji jajčeca (pod njega lupino) popolna plast stanic, podobna okroglemu ali podolgovatemu mehuru. Ostala vsebina jim služi kot hrana, kojoj polagoma srkajo v sé. Čudovita previdnost narave jih je tako preskrbela.

Ko bi, recimo, izučnemu tehniku dali nalog, naj izreče, kako bi jednovito plast stanic sliče zaprtemu mehuru preobrazil namenu primerno — kaj bi pač storil? Polajšajmo

mu izvršitev náloga! Truplo žuželkino je pač — ako le na obliko gledamo — dvojna cev, vnanja in notranja. Prva je osténje telesa, ki nosi nogé, peruti in ostale izrastke, druga pa je prebavni organ, ki se počne z usti ter nadaljuje v požiralnik, želodec in črevo. Obé cevi ste torej na konceh zraščeni. — Narava rešuje oni nalog na uprav prvoten način. Treba je pač le, da se jedna polovica stanic vdere v drugo, kakor storé šolski otroci z votlo žogo, potisnivši nanjo palec roke; mislimo si dalje, da palec predere dotaknivše se plasti in — problem je rešen! Imenovani glavni náčrt trupa narava pri naših živalicah sicer nekoliko drugače udejanstvi hoteč ob jednem druge smotre doseči, a v podrobnosti, za nas pristranske, ne moremo se spuščati. Na način, morebiti še ne prav izpoznan, nastane med obema v dolgost rastočima cevima stanic še tretja plast, ki se kmalu tako razcepi, da se jedna polovica priklopi notranji črevesni cevi, druga vnanji, tako da obé postanete debelejši ter krepkejši.

Ako prezremo dosedanje premembe, vsled kojih je iz malega jajčeca nastala cela zveza

stotin stanic, na določen način razvrščenih, čudimo se ne menj, kakor načelu, koje narava upotreblja, da ono družbo stanic tako organizuje, kakor državo človeško. Vsaj ostanejo stanice slično zedinjene v celoto z skupnim namenom, kakor so udje države združeni, da vzajemno opravljajo dela mirnega življenja in da kot celota nastopijo ostalemu svetu nasproti. Ista dva náloga ima sleherno živo bitje: mirna opravila, ki se vršé v lastnem telesu, da je ohranijo, in ofensivo za obstanek. Ono načelo pa je: razdelitev opravkov celote na pojedine stanove. Početek urejene družbe je početek stanov, ki postajajo z napredujočo omiko številnejši ter se vedno ostreje ločujejo, in vender vzajemno delujejo v blaginjo celote. Čim strogeje je izpeljana razdelitev opravkov, tem višja je stopnja civilizacije, ker pojedini more delo svojega posebnega poklica mnogo popolneje izvrševati nego bi mogel raznolikim potrebščinam iz lastne moči zadostovati.

Nálogov tako popolne stanične države, kakor je metulj, pa ni malo: prvi pogoj nje obstanka je pač umno vodstvo, in to opravlja

ter videti stvari v pravi podobi, — pač ne bode čutil niti najmanjše potrebe, slediti temu kažipotu v njegovo deveto deželo!

Ali zakaj jednake bedastoče vender še vsaj za trenotek vplivajo na množico? Posledica je to našega zgodovinskega razvoja! Odkar se je pričelo politično gibanje, bili smo vedno primorani, boriti se v opoziciji. Sedaj se je položaj predurjal. Vsaj na Kranjskem so razmere slovenskemu življu dandanes ugodnejše, nego so bile kedaj, in uverjeni smo, da se bodo tudi v sosednih deželah na bolje obrnile za naše slovenske brate, kakor hitro narodna stranka na Kranjskem dokáže svojo državniško sposobnost. Nikdar ne smemo pozabiti, da mora biti glavni namen vsaki politični stranki, zapustiti o svojem času negacijo, nerodovitna peščena tla opozicije ter osigurati si svoj delež pri vladi. V kolikor premoremo mi ocenjati situacijo, naj si mladostni politiki še tako razljutijo nad Taaffejevim ministerstvom, — vender je prišel pravi trenotek za nas, da postanemo vladna stranka, — Bog daj, da ga ne zamudimo!

Govor poslanca Šukljeja v deželnozborski seji 3. oktobra t. l.

Slavni zbor! Na dnevnem redu je poročilo gospodarskega odseka o agrarnih razmerah. V generalno debato so do sedaj posegli trije govorniki. Z naše strani govoril je g. dr. Vošnjak jako stvarno in obširno; tudi jednemu govorniku nemške stranke, gosp. Luckmannu, moram priznati, da v obče ni prekoračil onih mej, katerih se je držati pri stvarni razpravi. Žal mi je, da take ugodne sode ne morem izreči o dolgem govoru gosp. Deschmanna. Govoril je *de omnibus rebus et quibusdam aliis*, le predmeta samega, kateri je danes na dnevnem redu, se skoro niti dotaknil ni.

Najprej tedaj njemu nekoliko v odgovor! Sicer naloga ni lahka, odgovarjati gosp. Deschmannu. Prvič zaradi tega, ker se po svoji stari navadi ni podal sam na bojišče. Vedno ga obdaja mnogobrojno spremstvo, celi „cortège“, in tudi danes je priteral v zbornico vse one Kranjce, kateri hodijo po družih deželah, služiti si svoj vsakdanji kruh, in ker tudi teh ni bilo zadosti, privlekel je na dan tri avtoritete minulega veka, Scopolija, Franklina in Hacqueta. Poslednjega le iz tega razloga, da bi mu bila dana prilika, ob enem nedolžno brco privoščiti onemu čutu, s kojimi se odlikuje slovenski narod pred drugimi, v ers kem u čutu nam reč.

Toda še iz drugega razloga je težavno, polemizovati proti takemu govorniku. Toliko je tožil in tarnal g. Deschmann, da so mi nehoté v spomin prišle besede Goethejeve:

*„Es wiederholt die Klage,
Des Lebens labyrinthisch irren Lauf.“*

živčevje; manjkati ne smejo čutila, ki posredujejo živali znanje o vnanjem svetu, označajoč nji hrano, pretečo nevarnost itd.; potrebna so gibala, potrebni so organi hranitve in dihal. Vse te in druge opravke prevzema potom delitve vedno množee se stanice ter jih med seboj razdelé.

Nekatere stanice nastajajoče živali odločene so, da postanejo gibajoči muskululi, druge se preobrazijo v čutne stanice, bodi si da bodo sprejemale vtis svetlobe v očeh gosenice in metulja ali zračne valove, ki bodo dovajali z vok, druge postanejo spretne za povzemanje vpliva dišečih stvari itd. Beli klopčiči stanic postanejo središča živčnega delovanja od njih se razpeljejo do čutil muskulov, prebavnih in drugih organov vrste stanic kot telegrafne niti živcev, ki bodo sprejemali razne vtise, da jih dovedó v ona našim možganom prispodobna središča, od koder zopet po živčnih nitih odhajajo za odgovor potrebna povelja delujočim organom. Sploh, za vsak bodoči popravek samostojne živali odloči se skupina stanic na primernih krajih malega telesa ter se namenu primerno preobrazi.

Težka stvar tedaj, slediti gosp. Deschmannu po vseh ovinkih njegovega jadikovanja.

V stvarnem oziru se mu je uže prav dobro odrezal g. dr. Vošnjak. Meni preostaja le to, da zavrnem nekatere trditve g. Deschmanna o našem šolstvu. Očital je namreč večini, da ona zanemarija narodno odgojo, da premalo skrbi za narodno izobraženje. Iz navadne nemščine prevedeno v strankarsko narečje g. Deschmanna, slove ta obtožba: „Narodna odgoja je slaba, ker se premalo nemščine poučuje v ljudskih šolah.“ Naravno je, da se v tem oziru nikoli ne bomo sporazumeli. Med našimi nazori zeva razdor, kateri se nikdar ne more zaceliti. Mi saj na tej strani visoke zbornice nikdar ne bomo pripoznavali nizke nazore g. Deschmanna, da ima ljudska šola v prvi vrsti namen, učilnica biti tujemu, otrokom nerazumljivemu jeziku. Mi smo marveč tega mnenja da je glavni nalog ljudske šole, duh razvedriti mladini, uriti jo v pravilnem mišljenju, ter podariti ji one znanosti, katerih potrebuje v vsakdanjem življenju. To pa, gospóda moja, se more doseči le na podlagi maternega jezika (dobro!), tega mnenja so vsi odlični pedagogi celega sveta, in nikakešnega povoda nimamo, odstopiti od tega jedino pravilnega stališča!

Sicer je pa skoro videti, da se g. Deschmann sem ter tja krega z logiko. Pritožuje se, da se premalo stori za ljudsko omiko, potem se pa zopet spodtika nad tem, da so srednje šole prenapolnjene! To je vender očitno protislovje! Skrbi ga tudi, kam z onimi obilimi učenci, kateri sedaj polnijo prostore ljubljanske gimnazije. Jaz vsaj nisem tak pesimist kakor on. V nekem oziru smo na Kranjskem v prijetnem položaju, da lahko za eksport delamo. Oglejmo si na pr. te osvojeni deželi Bosno in Ercegovino. Ondotno prebivalstvo še dolgo časa ne bode moglo napolniti državne službe; trebalo bode družih uradnikov, kateri so zmožni deželnega jezika. Ravno tu pa pride v poštev zlasti naša mladina, tu se ji odpira obširno polje, in uverjen sem, da bode obilica sedanjih ljubljanskih gimnazijalcev kasneje svoj kruh mogla najti v državni službi v Bosni.

Očital je nam tudi, da se pri nas preganjajo uradniki nemške narodnosti. Temu ni tako, gospóda moja! Mi spoštujemo tudi nemškega uradnika, ako mirno živi med nami, ako se ne usiluje kot političen agitator, ako spolnjuje svoje uradne dolžnosti ter se toliko ozira na narod, med katerim živi, da si priuči deželni jezik. (Dobro! Dobro!) Da se po sosednjih deželah dandanes ne ravna več po teh načelih, je pač žalostna istina. Tudi meni je znano — kar je trdil g. Deschmann — da naši izprašani učiteljski kandidati le težko službo dobivajo izven dežele. Ali to se ne godízaradi tega, ker nemščine ne znajo. Zagotavljam g. Deschmannu, da so nemškega

Kako mojsterska naravna moč to čudovito tajno delo vodi, to nam je nepoznano, le nje učinke moremo zasledovati in — strmeti!

Ob enem se izvršuje še v notrini lupine jajčeca ona uprav federalistična uprava goseničnega telesa, koje zunanji izraz je znana sestava njegova iz obročkastih členov. Sleherni teh členov predočuje nam nekako avtonomen oddelek z lastnim živčnim središčem zlastno muskulaturo za gibanje, z lastnimi dihalni dr., a vse te deloma samostojne jedinice podrejene so vrhovni vladi „možganov“ v glavi. Kajti vse veže s slednjimi skozi vso dolgost telesa razprostrti živec, v katerega so vložena živčna središča pojedinih obročkov.

Ko so izrastle na glavi tipalnice ter čeljusti, na sledečih členih troje parov nog in pomožne nožice na zadnjih obročkih, ter je izločila površna plast stanic vse truplo odevajočo mrenico — opravljena je mala gosenica za samostojno življenje, in tedaj zapusti varno odejo jajčeve lupine.

Navadno najde hrano na mestu, kjer zagleda „lepi svet“ in s pravo slastjo počne živeti jedini dolžnosti: polniti si želodec. Pre-

jezika vzgledno zmožni v besedi in pisavi. Ako jih tedaj po sosednih kronovinah ne marajo, treba je razlog iskati le v onem nesrečnem nemškem chauvinizmu, kateremu je tudi v tej zbornici g. Deschmann uneti zagovornik. (Tako je, dobro!)

Kar se g. Luckmanna tiče, sem uže z radostjo konstatiral, da je v obče govoril mirno in stvarno. Le nekaterih ekskurzov na politično polje ni bilo treba. Tako je njegova trditev, da je slovensko prebivalstvo Nemcem v deželi sovražno, neopravičena. Nikomur niti na misel ne pride, žaliti Nemca, kateri mirno živi v naši deželi. Da smo navzlic temu na slabem glasu pri svojih nemških sosedih, priznavati moram. Ali krivde se ne sme iskati pri nas, temveč jedino le pri onih lažljivih dopisnikih nemških listov, kateri po svetu laži trosijo o našem prebivalstvu. Tako mi je te dni v roke prišla neka številka rhenskoga lista „Köln. Zeitung“. V tem razširjenem časniku popisuje nek dopisnik našo lepo Gorenjsko stran na tak način, kakor se slikajo pokrajine v italijanskih Abruzzah. Prijazne Bohinjce na pr. predstavlja svojim čitateljem kot neko nevarno roparsko tolpo. Ako tedaj gospodje nemški poslanci z nami vred obžalujejo slab glas, v katerem je dežela kranjska pri naših nemških sosedih, potem, prosim, vplivajte na brezvestne dopisnike nemških listov, naj poročajo resnico in kmalu ne bode več čitati tako neosnovanih sodeb — o naši lepi deželi.

Ali jedna stvar mi je še pri srci. Posebno neljubo me je dirnilo, da je g. Deschmann, kakor je sam naglasil, danes govoril kot zastopnik kranjskega veleposestva. In vender je vzvišeni nalog zastopnikov veleposestva, prava *raison d'être* tej skupini, da kolikor mogoče posreduje med nasprotujočima si strankama. Dvojim pa, da spolnjuje svojo nalogo, ako se iz njih srede čujejo taki govori. Danes se imamo boriti z jako važnim predlogom, povóda imamo dovelj, da se stvarno razgovarjamo o tem predmetu, nobenega vzroka ni bilo, na dan terati zopet ono staro nesrečno nasprotje — in tedaj ne morem prikrivati svojega obžalovanja, da je poslanec veleposestva na tak način otvoril današnjo debato. (Dobro! Dobro!)

Politični pregled.

Avstrijsko-ogerska država.

Štajarski deželni zbor bil je zadnje soboto po mesec dni trajajočem zasedanju zaključen. V zadnji seji odgovoril je c. kr. namestnik na interpelacijo slovenskega poslanca Raiča o razpisanju nove volitve za mestni zastop v Ormožu ter izjavil, da je okrajnemu glavarstvu uže naložil, naj se volitve čem prej razpišejo. Zakonski načrt o reguliranju Savinje bil je sprejet ter se za reguliranje razven

bavljeno hrano radi povzemajo rastoči organi ali načelni pozrešnosti ne izostanejo neprijetni nasledki! Truplo se veka, a njega omenjena oklepna mrenica postane neogibno pretesna. Tu mora priti do katastrofe. In res, oklep počí, gosenica ga popolnoma izuje a plast stanic na površji trupla in udov hitro izloči novo prikladno obleko. Ta „lev“ ponavlja se nekolikrat, a zelo bi se motili, ako bi sodeč po bistveno nespremenjeni zunanosti gosenice menili, da nje telesna uprava ne napreduje, to je da se ne bliža metuljevemu organizmu. Nasprotno; krila, glavna stvar, uže rasto nad drugim in tretjim parom nog, ali skrita, nagubana so pod oklepno mreno; če pa opazujemo gosenico kadar se zadnjikrat leví, spoznamo krila kot plošnate izrastke, podaljšane tipalnice, čeljusti in noge uže kot prave značaje metulja. A vsi ti izrastki položé se zopet na truplo, zadnje pomožne nožice se skrijejo, truplo se skrči, njega površna plast izloči debelo varujočo kožico in — buba je gotova. Da si se v počivajoči bubi vrše še važne spremembe razen podaljšanja kril, tipalnic, rilca in nog — to vender razvidimo, da je napačen običajni na-

uže dovoljenih 10000 gld. dovoli še 14000 gld. Konečno zahvalil se je deželni glavar gospodom poslancem za domoljubno delovanje ter s trikratnim slava-klicem zaključil sesijo deželnega zbora.

Tržaški deželni zbor začel je danes svoje delovanje. Kakor vsako leto, obnovil bode tudi letos petico do c. kr. vlade, naj se v Trstu osnuje italijanska pravoslavna akademija.

Hrvatski sabor se je zadnjo soboto konstituiral. Predsednikom bil je izvoljen poslanec M. Hrvat, podpredsednikom pa poslanca dr. Gjorgjević in dr. Spevec. Verifikacijski odbor nasvetoval je saboru, naj se volitev Starčevićanica Kumičića v Varaždinu ovrže.

Ogerskemu državnemu zboru predložilo se je pet adresnih načrtov. Načrt adrese, katerega je predložila liberalna stranka, sestavil je poslanec M. Falk.

Tuje dežele.

Nemški zastopnik na papeževem dvoru, Schlötzer, povrnil se je te dni zopet v Rim, da se nadaljuje dogovori med rimsko kurijo in Prusko.

Angleškemu listu „Daily Telegraph“ poroča se z Dunaja, da se bode aféra gledé **egiptovskega** državnega dolga rešila prijateljskim načinom. Angleška vlada da bode skrbela za to, da se tuji interesi v Egiptu ne bodo oškodovali.

V **francoskem** ministerskem sovetu stavlja je vojni minister predlog, naj se osnuje kolonijalna vojska, katera bi imela v prvi vrsti braniti francoska posestva v Aziji. Ministerski sovet je ta predlog odobril, ter se bode komoram kmalu predložila odnosna zakonska osnova.

Na **kitajskem** bojišču se je vojna akcija zopet pričela. Admiral Courbet začel je streljati na Ke-Lung, katero trdnjavo Kitajci trdovratno branijo.

Dopisi.

Iz **kamniškega okraja** 5. oktobra. (Izv. dop.) Preteklo je poldrugo leto, odkar smo dobili novega okrajnega glavarja, blagorodnega gosp. dr. F. Zaplotnika, a uže nas je zopet zapustil ter se preselil k deželni vladi v Ljubljano. Kdor je le nekoliko opazoval njegovo mnogostransko delovanje, prepričan se je gospod glavar v tem kratkem času za naš okraj pridobil veliko zaslug in po svojem objektivnem delovanju zaupanje in simpatije vseh stanov. Ne oziraje se na druge stroke naj tu le omenimo ljudsko šolstvo. Po svojem strogem postopanju gledé šolskih zamud se je šolsko obiskovanje jako zboljšalo. Učila na raznih šolah v tem okraju so se v tem kratkem času zelo pomnožila; isto tako otroške knjižnice, za katere je bilo v pretečenem šolskem letu preliminiranih čez 100 gld. mimo prejšnjih 20 gld. Največ pa se je zgo-

zor, vsled katerega so jajčece, gosonice, buba metulj strogo ločene prikazni prečudnega preobraženja. Vsa tiha preemba vrši se marveč polagoma in brez skoka prehaja jeden obrazec v drugega. Kadar so potrebna predrugačenja v bubi dogotovljena zapusti metulj trdo lupino, nalepotičen s krasno svatovsko obleko!

Ozrimo se še na njega upravo! Kako umovito je urejeno njegovo truplo! Primerno tehnični zahtevi vidimo, da so poglaviti organi, s katerimi se metulj v naravi opoznava (orijentuje) na spodnjem koncu telesa, na glavi. To so oči in tipalnice. Slednje so nekaka občutnila, ker najbrže posredujejo čut, duh in sluh. Tudi usta s dolgim, umetno zvitim rilcem imajo tu naravno mesto svoje. Naslednji trije členi, pri gosonici še ločeni, ki imajo na spodnji strani noge, na zgornji pa krila, trdno so združeni, kot „prsi“; njih oklepna koža je trda, ker potrebujejo muskuli za gibanje kril in nog trdne podloge; členi zadka pa imajo v sebi plodila ter glavni del hranilnih organov. Obročki gosonice so zelo enakomerni, pri me-

dilo gledé razširjevanj in ustanovitve novih šol. Da je kamniški okraj gledé ljudskega šolstva v primeri z drugimi okraji jako na slabem in najbolj pospeševanja potreben, kaže nam statistika. Iz med 12 šolskih okrajev (z Ljubljano vred) na Kranjskem zavzima kamniški okraj po prebivalstvu 7. mesto, po učiteljskih plačah, torej po številu šol in razredov pa zadnje, 12. mesto navzlic temu, da je ta okraj mimo mnogih drugih veliko bolj industrijalen in precej rodovitnejši, da bi tedaj lahko izdrževal mnogo več šol in jih tudi potrebuje, ako noče duševno in gmotno zaostati za drugimi okraji. To je gospod okrajni glavar dobro spoznal po lastnih skušnjah iz svojega prejšnjega službovanja na Moravskem in v tem kratkem času se je pod njegovim vodstvom mnogo storilo. Dvorazredna šola v Mengiši se je razširila v trirazredno, jednorazrednice na Goričici, v Dobu in Dolu razširjajo se sedaj v dvorazrednice, oziroma se gradijo nova poslopja. Nove jednorazrednice so uže sistemizirane in se tudi uže pripravlja za zgradbo v Trzinu, v Pečeh, na Rovah, na Homcu in v Radomljah. Pripoznati se mora, da je to ogromno delo pri takih razmerah, kakeršne so v tem okraju, da ima namreč ljudstvo še premalo pojma o koristi šole in se vsled tega mora vse le bolj s silo delati. V ožgled tlikih uspehov prav obžalujemo, da nas gospod glavar zapusti. Bog mu daj zdravje, da bode tudi v svoji novi službi mogel s tako vztrajnostjo delovati na korist naše ljube domovine.

Domače stvari.

— (Ljubljanska trgovinska zbornica razpuščena.) Kakor skoro vse druge trgovinske zbornice naše državne polovice, razpustilo je trgovinsko ministerstvo tudi kupčijsko zbornico v Ljubljani. Ta naredba je v zvezi z novim volilnim redom, kateri se je letos bil upeljal. Ukaz vis. ministerstva slóve: „Z ukazom z dné 26. aprila 1884, št. 14842, se je izdal potrjeni novi volilni red za trgovinsko in obrtno zbornico v Ljubljani. Z novim volilnim redom nastale so take preembe gledé volilnega prava, ter gledé sestave in naredbe da je njena nova izvolitev na podlagi novega volilnega reda postala neizogibna. Radi tega sem primoran zaukazati, da se ima na podlagi § 23, z zakona dné 29. junija 1868, zak. št. 85, razpustiti trgovinska in obrtna zbornica v Ljubljani. Nove volitve se imajo takoj vršiti na podlagi novega volilnega reda ter se je ozirati na obrok treh mesecev, kateri se je s § 23 alin. 3. omenjene postave bil določil. Dosedanji predstojniki trgovinske zbornice bodo v smislu § 13 alin. 5. zakona trgovinskih zbornicah poslovali nadalje, dokler se volitev predsedstva navod konstituirane zbornice ne potrdi.“

— (Na pripravnicu za učitelje in učiteljice v Ljubljani) in na vadnicah, z njimi združenimi, prične se šolski pouk v 4. dan meseca novembra t. l.

tulji pa so vvrščeni v tri skupine (glave, prsi, zadek), katerih vsaka more vsled tega tem bolje ugajati svojemu poslu. Glava služi opoznanju in sprejemanju hrane, nalog prsi je v prvi vrsti gibanje in zadka organi služijo hranitvi in plodenju. Noge metuljeve so sicer mimo kril maloveljavne, a ne manj zanimljive. Njih podaljšanje je znaten napredek, a znameniteje je, da so njih členi, pri gosonici še jednaki, postali raznoliki primerno raznoterosti služeb, kojim ustrezajo. Ob jednom bolj uga-jajo prevažnemu namenu, da se del muskulov, ki jih pregibljejo, preloži iz debela telesnega in na ta način pridobi prostora za popolnejši razvitek drugih organov, zlasti muskulov za krila. Kajti tu odločajo življenje metulja kot zračnega bitja. Večkrat je torej stopilo v vsem razvitku od jajčeca do popolnega metulja načelo „razdelitve opravkov“ v veljavo, in njega udejanstvenje je poglavito gibalno v čudovitem stopnjevanju življenja, vsled kojega je iz neznanega početka postalo delo, ki ga ni jeden človeški mojster ne more ponarediti.

Ferd. Seidl.

— (Taktnost) je pač lepa lastnost, a čestokrat jo pogrešamo pri nekem delu slovenskega časopisja. Posebno drastično se ta žalostna resnica razvidi iz dopisa, katerega prijavlja goriška „Soča“ povodom smrti zaslužnega rodoljuba g. Izid. Pagliaruzzi. Dopis je datiran iz Kobarida; kje so ga skovali, je pač drugo vprašanje. Nam vsaj se dozdeva, da tudi na njem vidimo znani pečat dobroznane goriške trvdke. Strinjamo se z dopisnikom gledé tople zahvalnosti, s katero se spomina blagega ranjkega. Število zmožnih in značajnih mož na Slovenskem je žalibog! zelo pičlo, in vsled tega niti ugovarjali ne bomo, ako g. dopisnik pokojnemu rodoljubu izključno pripisuje naprave, o katerih se vendar vé, da so tudi drugi možje skupaj z g. Pagliaruzzijem tvorno pri njih sodelovali. O tem predmetu sedaj se razgovarjati, bilo bi po vsem neumestno. Ali da se g. dopisnik tudi pri tej priliki čisto po nepotrebnem ukvarja s kranjskimi razmerami, ki so mu vendar po polnem neznane, da se utika v lokalne zadeve kranjskih Slovencev ter jim nasvete usiluje, za koje ga nikdo prosil ni, — to je znamenje skrajne brezaktnosti. V tem oziru je Goriško tetko prekosil le „Slov. Narod“, kateri tudi politično kapital kuje iz tragične usode poslanca gosp. vit. Schneida. Komaj je nehala biti Schneidovo plemenito srce — in uže ga je navajal kot svedoka proti onim ominoznim 600 gld. Imeli smo obilo prilike, intimno se razgovarjati s prerano umrlim nadarjenim politikom, poznali smo misli njegove, čuli njegove sodbe o delujočih možeh in iz njegovih pisem lahko dokažemo pristno njegovo mnenje. Vsaj v tem kontekstu g. vitez Schneid nikdar ni mogel izreči one besede, katere mu na jezik polaga „Slov. Narod“ — in smelo trdimo, da se je uredništvo najstarejšega dnevnika le zaradi tega upalo na dan s tako neosnovano trditvijo, s tako drzno izmišljotino, ker so se na veke zatvorila usta, ki bi gotovo dementovala njegove neresnice.

— (Pretep.) Sinoči okolo ¼ 1. uri sprijeli so se pozni obiskovalci kavarne „pri Virantu“. Žitni trgovec Fr. R. oklestil je knjigoveznega pomočnika Fr. S. s pestjo po glavi, osebno okolo očij, da mora zdaj „plave fleke“ obvezane nositi. Vrši se natančnejša preiskava. — V Florijanskih ulicah pretepala sta se v isti noči pekovski pomočnik Fr. L. in Fr. R. Slednji zabol je parkrat pekovskemu pomočniku „pipec“ v meso ter ga tako ranil, da so ga morali prenesti v bolnico. Pri R. dobili so redarstveniki tudi debel kamen.

— (Izgubil) je „zapisno knjižico“ c. kr. redarstveni nadzornik T. K. Vezana je v usnje, v njej je bilo nekaj vrednostnih papirjev in naslovi na neke osebe. Vrednost knjižice je za izgubitelja 42 gld. Najditelj izvoli naj jo oddati pri magistratu.

— (Pretep med rekruti.) Dne 1. t. m. zbrali so se fantje iz Dragomerja, Podgorice in Nadgorice ter šli pojoč skozi Črnovče. V Črnovčah pridružili so se jim tudi črnuški fantje. Med potjo iz Črnovč v Ljubljano pričel se je med fanti pretep. Fant A. K. prizadel je Janezu V. z nožem rano v plečo, Janezu S. pa tudi z nožem rano v prsi. Z. iz Nadgoric dobil je več lahkih poškodb. Ranjenega Janeza V. so odvedli na zdravnikov nasvet domov, ranjenega Janeza S. pa so oddali v vojaško bolnico.

— (Občinska volitev.) Pri volitvi novega občinskega zastopstva občine Polom (okr. kočevski) bil je županom izvoljen Josip Mauser, občinskima svetovalcema pa Ivan Schauer in Matija Hönnigmann.

— (Surovost.) 62letni kočar Pr. Č. iz Svetja šel je 28. septembra zvečer ob 7. uri po državni cesti, kar ga napade brez vsacega vzroka tolpa mimogredočih fantov. Suroveži so vrgli starega moža ob tla in ga tako pretepali, da konečno ni mogel sam domov. Morali so ga prenesti v njegovo koč.

— (Razstava sadja v Mariboru) otvorila se je v soboto. Razstavljalcev se je sešlo toliko število, da primanjkuje prostora. Razstavilo se je tako ukusno ovočje, kakeršno dozoreva pod vročim vlaškim podnebjem. Kaže se velik napredek v sadjarstvu.

Iz kranjskega deželnege zbornika.

(VII. seja dne 3. oktobra t. l.)

(Konec.)

Za tem poprimo besedo poslanec dr. Vošnjak ter pravi, da se v istini slovenskemu kmetu slabo godi, a ne samo slovenskemu, marveč povsodi kmeti stan zdihuje v bēdi. Slovenski kmet pa ni zaradi tega ubožen, ker nemški ne zna, kakor je sicer neposredno trdil g. Deschmann. Le pogledimo v druge dežele, na Francosko, v Nemčijo! Povsodi je še večja revščina nego pri nas. In v Nemčiji vendar kmet zna nemški, vendar je ubog. Na Nemškem so kmetije silno razkosane, kmetijstvo je skoro po polnem propalo. Tako so na Vitemberškem kmetije tako razkosane, da pravega kmeta skoro več ni, kajti 145 000 kmetij je takih, ki imajo samo poldrugi hektar zemlje, mnogo kmetij pa je brez živine. Kmetije zadolžene so v Nemčiji, da si tam kmet nemški umeje, še dosta bolj nego pri nas; tam se kmetije tako slabo obdelavajo, da se prideluje le krompir in kmet živi se samo s krompirjem, zjutraj, opoludne in zvečer ima samo krompir na mizi, pri nas je vendar v tem oziru bolje. Tudi na Francoskem kmetijstvo propada; tako je bilo l. 1851 čez štiri milijone kmetij, v l. 1874 pa le še nekaj čez 2 milijona. Drugi pa so se podali v mesta. Razkosana so zemljišča povsodi, in pri nas je bil prvi korak zato uže za časa graščakov, kajti tem je bilo po volji, če se je kmetija razkosala, več so dobivali desetine in tlake. Temu razkosanju pa se mora priti v okom. Sicer ne moremo vzeti očetu za zlo, če voli v očinski ljubezni otrokom velike deleže, a gotovo se bode sprijaznil z ustanovo kmetijskih domov. Država mora tudi skrbeti, da se kmetstvo ne uniči, in tudi pravico ima, omejevati prosto ravnanje s kmetijami, saj so tudi zakoni, kateri prepuščejo samovoljno izsekavanje gozdov. Morda se bode kdo začetkom temu ustavljal, a pozneje bode sprevidel, da je vse to njemu v korist napravljeno sprijaznil se bode, s to naredbo, z veseljem jo bode pozdravljaj. Konečno govornik odgovarja g. Deschmannu, da je po svoji stari navadi zopet danes zajahal sicer uže obrabljeno in oguljeno klluse nemškutarije.

Gosp. Deschmann je tako rekoč trdil, da se našemu kmetu zaradi tega slabo godi, ker nemški ne zna, ker se v šolah premalo nemški poučuje, vendar so na pr. na Štajarskem čisto slovenski kraji, kjer cvete kmetijstvo in najbolj iskrenim narodnjakom godi se dobro. Dalje, kar se tiče žganje-pitja, omenja govornik, da je pri nas sicer zalostno, a še huje je po drugih deželah, najhuje pa v Nemčiji. Torej je trditelj Deschmannova, da baje naš kmet zaradi tega pije žganje, ker se ne odgojuje po nemškutarski metodi, puhla; razširjanje žganjepitja ni v prav nobeni zvezi z narodnostjo. V Nemcih, osebno v Berlinu, kjer je cvet nemške inteligencije, je žganjepitje tako razširjeno, da pride na 100 prebivalcev ena žganjarija. Govornik dokazuje statistično, da se v razmeri k drugim deželam v Kranjski še najmanj popije. Žganjepitje pospešujejo posebno židje, na pr. v Galiciji. Tam poškopijo židje ob nedeljah tlak pred svojimi žganjarijami s spiritom, da potem ta duh udarja ljudem v nos ter jim vzbuja željo po žganji. Srečna naša Kranjska, kjer še ni židov. Govornik odgovarja potem gospodu Deschmannu, da je nemška stranka, ne pa narodna, zakrivila propad kmetijstva; nemška stranka je razvoj naroda zadrževala, narodna stranka pa je snovala društva, vstanavljala šole, skrbela za kmetijski pouk. Govornik meni, da se bode zboljšalo kmetu stanje, ako se vzprejmo in izvedo odsekovi nasveti. (Dobro, dobro!)

Posl. Luckmann pravi, naj bi se pospeševala po deželi naši industrija, osebno naj bi se v tem oziralo na Gorenjsko. Gorenjska je za to pripravna, vsi pogoji za industrijo so tu, fužine, voda, železnica, a ljudje ne hote na Kranjsko, kjer je veden prepir in je ljudstvo razupito, ker se ščuva na Nemce.

Na to se oglasi poslanec profesor Šuklje, katerega govor podajemo na drugem mestu.

Poslanec Deschmann dvigne se razjarjen ter s povzdignenim glasom oporeka trditvi, da je on govoril o nemščini, češ, on niti z jedno be-

sedico nemščine omenil ni. Govornik oporeka tudi trditvi, da je on „profet nemščine“, on pravi, da ni nikdar zanemarjal materinščine, da se je morda dosta bolj pečal z njo, nego marsikateri onih mož, kateri so proklamirani za najboljše narodnjake. Govornik trdi, da je njegova stranka večkrat ponudila roko v spravo, a ni se hotela vzprejeti.

Poslanec prof. Šuklje omenja, da če tudi ni g. Deschmann naravnost govoril o nemščini, se je vendar tako rekoč med vrsticami čitalo, kam merijo njegove besede. Govornik pravi, da on ni sovražon nemščini, naj se ne zanemarija, nikdar pa kot narodnjak ne bode privolil v to, da bi se ravnalo po načelih g. Deschmanna.

Poslanec Svetec kot poročevalec omenja, da se je g. Deschmann v vsem svojem govoru potegoval za nemščino ter trdil, da se mora naše ljudstvo učiti nemščine, če hoče biti srečno, češ, da bode moglo občevati z vnanjim svetom, ker gre mnogo Kranjcev na tuje. Da naše ljudstvo ni moglo napredovati, pravi govornik, kriva je nasprotna stranka, ker je ovirala njegov razvoj na na narodni podlagi. Nemška stranka ovira vse! Zdaj pozvala je kranjska hranilnica celó svojega zastopnika iz odbora za gradnjo dolenske železnice (klici: Čujte, čujte!). To se vendar ne pravi zanimati se za blagostan ljudstva. Istina je, pravi govornik dalje, da gre več Kranjcev iz dežele iskat si dela, tako nad 14 tisoč na spodnje Štajersko, čez 6 tisoč na spodnje Koroško, nad 11 tisoč v Trst, mnogo gre jih tudi na Hrvaško, a v vseh teh krajih ne potrebujejo nemščine. Gosp. Deschmann, omenja dalje poročevalec, nas je svaril, da naj gledamo, da nam pri tem slučaju ne bo tako šlo, kakor z velikimi občinami. A pri tem ima nemška stranka veliko krivdo, vsaj je zmerom silila, naj bi omenjeni zakon kmalu stopil v življenje. Gosp. Luckmannu pa odgovarja poročevalec: Nobeden Nemec, tujec, se ni dal preplašiti s pisavo slovenskih listov, ker jih niti ne beró; odvrča pa tujce od dežele kranjske pisava nemških listov, zlagana poročila iz Ljubljane. Gledite, da ne pošiljajo vaši pristaši več takih dopisov med svet, in obrnilo se bode na bolje. (Dobro, dobro!)

S tem se sklene specialna debata, in deželni glavar naznani, da se bode specialna debata nadaljevala v prihodnji seja.

Gosp. deželni glavar grof Thurn odgovori še na interpelacijo posl. Kersnika gledé gledaliških razmer ter pravi, da deželni odbor ni mogel poiskati vsega materiala, gotovo pa se bode ta zadeva rešila z vso natančnostjo.

Seja se potem sklene ob 12¹/₄ uri, ker je ob 2. uri pogreb viteza Schneida.

Prihodnja seja bode v torek dne 7. oktobra ob 10. uri dopoludne.

Odgovor na „odprto pismo“ v 227. številu „Slov. Naroda.“

Učiteljska moja dostojnost mi ne dopušča, da bi se radi svojega v 176. številu „Ljubl. Lista“ priobčenega članka opravičeval „Škofjeloškemu vseučiliščniku“, ki je s svojim škandaloznim obnašanjem proti ptuji dami v javnem prostoru škofjeloškem (14. avgusta t. l.) le žalostno podkrepil resničnost mojih besed.

V Ljubljani, 6. oktobra 1884.

Fr. Wiesthaler,

bivši učitelj velehvaležnemu predsedniku „Slovenije.“

Telegrami „Ljubljanskemu Listu.“

Zagreb, 5. oktobra. Sabor izvolil je dozdanjega podpredsednika Mirkota Hrvata predsednikom in Spevca podpredsednikom.

Rim, 5. oktobra. V Napolji je včeraj umrlo 33 oseb, v Genovi 20, razen tega je umrlo v vsej Italiji 61 oseb za kolero.

London, 5. oktobra. Reuterjevo poročilo pravi iz Šangaja z današnjega dne: Francozi so zaseli Ke-Lung in bombardujejo zdaj Tamsui.

Kahira, 5. oktobra. Egiptovska blagajna za državne dolgove pozvala je danes Nubar pašo in druge upravne uradnike, med temi dva angleška, v 20. dan oktobra pred sodišče.

Telegrafično borzno poročilo

z dne 6. oktobra.

Jednotni drž. dolg v bankovcih	80.95
„ „ „ srebro	81.95
Zlata renta	103.—
5% avstr. renta	95.90
Delnice narodne banke	860.—
Kreditne delnice	285.80
London 10 lir sterling	121.80
20 frankovce	9.67
Cekini c. kr.	5.77
100 drž. mark	59.75

Umrli so:

Dne 3. oktobra. Marija Melik, hči delavca, 1 dan, Črna Vas št. 36, življenska slabost.

Dne 4. oktobra. Viljem Flore, sin užitn. revidenta, 5 l., Cesta na Rudolfovo železnico št. 12, davica.

Dne 5. oktobra. Albert Plahutnik, sin kramarja, 9 mes., Tržaška cesta št. 19, osepnice. — Franciška Trost, delavčeva soproga, 35 l., Dunajska cesta št. 21, jetika. — Fr. Ambrožič, c. kr. vladni oficijal, 48 l., Židovske ulice št. 8, hiba srčne žile.

V civilni bolnici:

Dne 2. oktobra. Marija Šifrer, gostinja, 62 l., plućnica.

Dne 3. oktobra. Fran Topovšek, delavec, 21 l., hiba srčnega jezička.

Tujci.

Dne 4. oktobra.

Pri Maliči: Goldmann, potovalec; Hauser, stavbenik; Weiner, vodja, in pl. Zobrofsky, journalist, z Dunaja. — Fouque, stotnik, in Selak, zdravnik, iz Dobrovnika. — Karl, c. kr. nadgozdar, iz Gorice. — Beer, c. kr. dvorni fotograf, iz Celovca. — Terpolik, fužinar, iz Trebolj.

Pri Slonu: Saruthein, potovalec, iz Št. Gallena. — Vukasovič, Božič in Milovanović, zasebniki, iz Srbske. — Kaiser, trgovec, z Dunaja. — Perc, zdravniška vdova, iz Gradca. — Rosenthal, posest. hči, iz Lölilinga. — Kullnig, zasebnica, s hčerjo, iz Lerchenhofa. — Dr. Klemenčič, kr. okr. sod. pristav, iz Vraždina. — Ziermann, nadgozdar, iz Tržiča.

Meteorološko poročilo.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura	Vetrovi	Nebo	Mokrina v mm
4. oktobra	7. zjutraj	735.17	+11.3	jzpd. sl.	obl.	8.00 dež
	2. pop.	737.74	+10.0	svzh. sl.	„	
	9. zvečer	738.50	+7.6	„	„	
5. oktobra	7. zjutraj	737.92	+8.4	svzh. sl.	obl.	3.20 dež
	2. pop.	737.75	+11.4	svzh. sr.	„	
	9. zvečer	738.15	+8.2	svzh. sl.	dež	

Za prihodnje leto 1885.

V zalogi pri

Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bambergu v Ljubljani

je izšla:

Slovenska

Pratika

za navadno leto 1885.

Cena eni Pratik 13 kr. — Razpečevalcem dajemo našo Pratikó jako cenejše.

Ravnokar je izšla in se dobiva v Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bambergovi knjigarni:

Poročilo o kmetijski enkēti

dne 17. in 18. aprila 1884 v Ljubljani, uredil dr. Josip Vošnjak, deželni odbornik.

Cena 50 kr., po pošti 55 kr.

Nemška prestava tega poročila velja 60 kr., po pošti 65 kr.